

Seat No. : _____

DH-109

December-2013

B.Ed. Sem.-I

B – 509 : Economics

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના :

(1) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

Instructions :

All questions are compulsory.

(2) વિકલ્પો આંતરિક છે.

Options are internal.

(3) જમણી બાજુ દર્શાવેલ સંખ્યા પ્રશ્નોના પૂરા ગુણ દર્શાવે છે.

Figures to the right side indicate full marks of questions.

1. (a) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી કોઈ એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે **750** શબ્દોમાં આપો : **10**

Answer any **one** of the following questions in about **750** words :

(1) આર્થિક સમસ્યાઓના અભ્યાસમાં આંકડાકીય માહિતીનું મહત્ત્વ સ્પષ્ટ કરો.

Explain the importance of statistical data in the study of Economic problems.

(2) ‘જે બિંદુએ ઉપભોક્તાની તટસ્થ રેખાનો ઢાળ તેની બજેટ રેખાના ઢાળ બરાબર થાય તે બિંદુએ ઉપભોક્તા સમતુલા પ્રાપ્ત કરે છે.’ – સમજાવો.

‘A consumer is in equilibrium at a point when slopes of both indifference curve and budget line are same.’ – Explain.

(b) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી કોઈ એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે **125** શબ્દોમાં આપો : **4**

Answer any **one** of the following questions in about **125** words :

(1) ભારતીય અર્થતંત્રના ચાર લક્ષણો સમજાવો.

Explain the four features of Indian economy.

(2) અર્થશાસ્ત્ર વિજ્ઞાન છે કે કલા કે બંને ? સમજાવો.

Is Economics an Art or A science or both ? Explain.

(3) ‘PQLI’ વિશે નોંધ લખો.

Write a note on ‘PQLI’.

2. (a) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી કોઈ બે પ્રશ્નના ઉત્તર આશરે **100** શબ્દોમાં આપો : **6**

Answer any **two** of the following questions in about **100** words :

(1) ભારતીય આયોજનની મર્યાદાઓ સમજાવો.

Explain the limitations of Indian economic planning.

(2) પુરવઠાનું વિસ્તરણ-સંકોચન આકૃતિસહ સમજાવો.

Explain with diagram extension-contraction of supply.

(3) જમીનનો અર્થ આપી તેનાં લક્ષણો જણાવો.

Explain the term ‘land’ and state its features.

- (b) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી કોઈ એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે **500** શબ્દોમાં આપો : **8**
 Answer any **one** of the following questions in about **500** words :
 (1) માંગનો નિયમ આકૃતિસહ સમજાવો.
 Explain with diagram the Law of Demand.
 (2) ખાનગીકરણ અને ઉદારીકરણ પર નોંધ લખો.
 Write note on Privatization and Liberalization.
3. (a) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી કોઈ એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે **750** શબ્દોમાં આપો : **10**
 Answer any **one** of the following questions in about **750** words :
 (1) હરિયાણી ક્રાંતિ એટલે શું ? તેનાં ઘટકો સમજાવો.
 What is green revolution ? Explain its different components.
 (2) મધ્યસ્થ બેંક કોને કહેવાય ? તેનાં કાર્યો ચર્ચો.
 What is Central Bank ? Explain its different functions.
- (b) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી કોઈ એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે **125** શબ્દોમાં આપો : **4**
 Answer any **one** of the following questions in about **125** words :
 (1) રા.આ.નો ચક્રીય પ્રવાહ આકૃતિસહ સમજાવો.
 Explain with diagram circular flow of national income.
 (2) નાણાનાં મુખ્ય કાર્યો સમજાવો.
 Explain the main functions of money.
 (3) ભારતની વસ્તી નિયંત્રણ નીતિની ચર્ચા કરો.
 Discuss the population control policy of India.
4. (a) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી કોઈ બે પ્રશ્નના ઉત્તર આશરે **100** શબ્દોમાં આપો : **6**
 Answer any **two** of the following questions in about **100** words :
 (1) સ્વાધ્યાય પદ્ધતિનું મહત્ત્વ જણાવો.
 State the importance of assignment method.
 (2) માઈક્રોલેશન અને સિમ્યુલેશન વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો.
 State the difference between micro-lesson and simulation.
 (3) 'સૂક્ષ્મ પાઠ' આયોજન નોંધ તૈયાર કરો.
 Prepare a note on micro-lesson plan.
- (b) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી કોઈ એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે **500** શબ્દોમાં આપો : **8**
 Answer any **one** of the following questions in about **500** words :
 (1) આધાર પદ્ધતિ એટલે શું ? તેનાં લાભા-લાભ જણાવો.
 What is source method ? State its merits and demerits.

- (2) નીચેના મુદ્દાઓને ધ્યાનમાં રાખીને અર્થશાસ્ત્ર વિષયમાં ધો.-11નો કોઈ એક એકમ શીખવવા માટેની આયોજન નોંધ તૈયાર કરો :

Prepare a lesson plan for the teaching of any one unit of Std-11 in the subject of Economics bearing the following points in mind :

- (i) વિશિષ્ટ હેતુઓ
Specific objectives
- (ii) શિક્ષકની પ્રવૃત્તિઓ
Teacher activities
- (iii) શૈક્ષણિક મુદ્દા
Teaching points
- (iv) કા.પા. નોંધ
B.B. Work

5. નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક શબ્દ/વાક્યમાં ઉત્તર લખો :

14

Answer to the **one** word / sentence of the following questions :

- (1) સંપોષિત વિકાસની વ્યાખ્યા કોણે આપી ?
Who gives the definition of sustainable development ?
- (2) 2000-01 માં નફો કરતાં જાહેર સાહસોની સંખ્યા કેટલી હતી ?
How many profit making public sector units in the year 2000-01 ?
- (3) ઘટતા સી.તુ. ગુણના નિયમની એક ધારણા લખો.
Write the assumption of the law of diminishing marginal utility.
- (4) D.F.C.I. નું પુરું નામ લખો.
Write full name of D.F.C.I.
- (5) સંપૂર્ણ મૂલ્ય અનપેક્ષ માંગનું ઉદાહરણ આપો.
Give an example of zero elasticity of demand.
- (6) અર્થશાસ્ત્રનો ધન સંબંધિત ખ્યાલ કોણે આપ્યો ?
Who give the wealth related concept of Economics ?
- (7) G.D.P. અને G.N.P. ના પૂરાં નામ લખો.
Write full name of G.D.P. and G.N.P.
- (8) નાના પાયાના એકમો કોને કહેવાય ?
What is small-scale industry ?
- (9) વસ્તી સંક્રમણના કયા તબક્કામાં વસ્તી વિસ્ફોટ સર્જાય છે ?
In which stage population explosion in demographic transition ?
- (10) માઈક્રોલેશનના બે મહત્વના મુદ્દાઓ જણાવો.
State two importance point of micro-lesson.
- (11) ઊંચો પ્રજનનદર એટલે શું ?
What is high fertility rate ?
- (12) ઉદાહરણના બે લક્ષણો જણાવો.
State the two features of illustration.
- (13) માનવ વિકાસ આંકના પરિમાણો જણાવો.
Which are the indicators of H.D.I ?
- (14) કુશળ ઉપભોક્તા કોને કહેવાય ?
Who is efficient consumer ?

